

شیوع گواتر و میزان ید ادرار در دانش‌آموزان ۷ تا ۱۰ ساله‌ی استان زنجان در سال ۱۳۸۰

"برنامه‌ی کشوری مبارزه با اختلالات ناشی از کمبود ید"

دکتر فریدون عزیزی*، دکتر عباس صداقت**، دکتر ربابه شیخ الاسلام***، دکتر حمید امامی خو****،

مژگان پادیاب*****، دکتر مهدی هدایتی*****

نویسنده‌ی مسئول: مرکز تحقیقات غدد درون ریز و متابولیسم، دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی azizi@erc.ac.ir

دریافت: ۸۴/۶/۲ پذیرش: ۸۵/۱/۲۸

چکیده

زمینه و هدف: کمبود ید و اختلالات ناشی از آن به عنوان یک مشکل عمده‌ی بهداشتی - تغذیه‌ای در ایران از سال‌ها قبل شناخته شده است. استان زنجان یکی از مناطقی است که در مطالعات قبل از یدرسانی دارای شیوع بالای گواتر آندمیک بوده است. در ایران برنامه‌ی کنترل و پیشگیری از بروز این اختلالات از جمله تولید و توزیع نمک یددار از سال ۱۳۶۸ به مرحله‌ی اجرا درآمده است. به منظور پایش برنامه‌ی کشوری مبارزه با کمبود ید در سال ۱۳۸۰ این بررسی در دانش‌آموزان ۷ تا ۱۰ ساله‌ی استان زنجان انجام شد.

روش بررسی: طی یک بررسی توصیفی-مقطعی از طریق نمونه‌گیری تصادفی تعداد ۱۲۰۰ دانش‌آموز (به تعداد مساوی دختر و پسر) انتخاب شدند. شیوع گواتر از طریق معاینه‌ی بالینی انجام و طبق تقسیم‌بندی سازمان جهانی بهداشت درجه‌بندی شد. نمونه‌ی ادرار از یک دهم نمونه‌ها اخذ گردید و اندازه‌گیری ید ادرار به روش هضم انجام شد.

یافته‌ها: درصد کلی گواتر در دانش‌آموزان استان زنجان ۱۹/۷ درصد و در دختران و پسران به ترتیب ۲۲/۵ درصد و ۱۶/۸ درصد بود. میانه‌ی ید ادرار در جمعیت مورد مطالعه ۱۸/۱ میکروگرم در دسی‌لیتر بود. در ۸۵/۱ درصد موارد ید ادرار بیشتر از ۱۰ میکروگرم در دسی‌لیتر بوده و سطح ید ادرار کمتر از ۵ میکروگرم در دسی‌لیتر در ۱/۶ درصد موارد وجود داشت. هیچ موردی ید ادرار کمتر از ۲ میکروگرم در دسی‌لیتر نداشت. تفاوتی در شیوع گواتر و میزان ید ادرار بین دو جنس و نیز بین دانش‌آموزان شهر و روستا مشاهده نشد.

نتیجه‌گیری: یافته‌های این بررسی نشان می‌دهد که در مقایسه با بررسی کشوری سال ۱۳۷۵ درصد گواتر در دانش‌آموزان کاهش معنی‌داری داشته و ید ادرار دانش‌آموزان استان زنجان هم‌چنان در حد مطلوب سازمان جهانی بهداشت می‌باشد. از این رو استان زنجان در زمره‌ی مناطق "عاری از کمبود ید" محسوب می‌شود.

واژگان کلیدی: گواتر، اختلالات ناشی از کمبود ید، غلظت ید ادراری

* فوق تخصص غدد درون ریز و متابولیسم، استاد دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی

** پزشک عمومی، دانشگاه علوم پزشکی زنجان

*** دکترای تخصصی تغذیه، دانشیار اداری بهبود تغذیه‌ی جامعه، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

**** پزشک عمومی، همکار طرح

***** کارشناس آمار، همکار طرح

***** دکترای علوم آزمایشگاهی، مسئول آزمایشگاه مرکز تحقیقات غدد درون ریز و متابولیسم